

kirjaamo.mmm@gov.fi

VN/21436/2021

Lausunto luonnoksesta asetukseksi fosforin käytöstä maa- ja puutarhataloudessa sekä viher- ja ympäristörakentamisessa

Varsinais-Suomen liiton maakuntahallitus on kokouksessaan 29.8.2022 § 127 yksimielisesti päättänyt antaa seuraavan lausunnon:

Valtioneuvoston asetusesitys fosforin käytöstä on tärkeä, sillä ympäristökorvausjärjestelmästä on poistumassa lannoitusmääriä koskevat rajoitukset. Fosforirajoitusten ulottaminen viherrakentamiseen on hyvä asia. Suomessa on voimassa typpilannoitusta säätelevä nitraattiasetus, mutta fosforin käyttöön ei ole lainsäädäntöön perustuvaa rajoitusta. Fosfori ja typpi ovat kasveille tärkeitä ja välttämättömiä ravinteita, mutta veteen päätyessään ne lisäävät levien ja vesikasvien kasvua rehevöittäen vesistöjä ja merta.

Saaristomeri on Suomen rannikon huonokuntoisin merialue. Saaristomereen on arvioitu kohdistuvan yli 400 tonnin vuosittainen fosforikuormitus. Ihmistoiminnan osuus on tästä noin 80 %. Saaristomeren maatalouden hajakuormitus on Suomen ainut jäljellä oleva Itämeren suojelukomission (HELCOM) määrittelemä niin sanottu hot spot. Sanna Marinin hallitus on asettanut tavoitteeksi poistaa Saaristomeren valuma-alue Itämeren pahimpien kuormittajien listalta vuoteen 2027 mennessä.

Hallituksen vuonna 2021 käynnistämän Saaristomeri-ohjelman hot spot -tiekartta valmistui kesäkuussa. Tiekartta sisältää maatalouden osalta tarvittavia toimenpiteitä, joiden avulla Saaristomeren ravinnekuormitusta saadaan vähennettyä. Merkittäviä toimenpiteitä ovat muun muassa maanparannusaineiden käytön lisääminen, lannan siirron edistäminen, peltojen kasvipeitteisyyden lisääminen ja peltojen viljavuusluvun parempi hyödyntäminen. Tiekartassa toimet Saaristomeren maatalouskuormituksen poistamiseksi Itämeren kuormittajalistalta - Ympäristöministeriö

Saaristomeren hot spot -tiekartan arvioitu vähennysvaikutus ravinnekuormitukseen on noin 100–150 tonnia vuosittain. Toimenpiteiden toteuttaminen ja rahoittaminen tulee viipymättä käynnistää. Samalla olennaista on kaikkea peltoalaa koskeva fosforisääntely, joka asettaa fosforin käyttörajat riittävän tiukoiksi. Meren elpymisen edellytyksenä on, että mereen päätyy mahdollisimman vähän ravinteita. Siksi fosforin käyttörajat on asetettava vähintään nykyisen ympäristökorvauksen tasolla ja niiden tulee perustua peltojen fosforiluvun perusteella laskettuun kasvien tarpeen mukaiseen käyttöön.

Asetusehdotuksen mukaan fosforilannoituksen rajat voivat lisätä erityisesti sika- ja siipikarjatilojen lannan prosessointia ja kuljettamista kauemmaksi. Kotieläintilojen

ylijäämälannan hyödyntäminen kierrätyslannoitteena ja lannan kuljettaminen alueille, Varsinais-Suomen liitto Pöytäkirja 7/2022 26 (91) Maakuntahallitus 29.08.2022 joilla sille on tarvetta, vaikuttavat positiivisesti Saaristomeren ekologiseen tilaan. Ravinteiden uudelleen hyödyntämiseen tulee kannustaa fosforirajojen lisäksi Saaristomeren valuma-alueelle kohdennettavalla kierrätystuella.

Fosforilannoituksen enimmäismäärät perustuvat viljavuusluokkiin. Luokka pohjautuu viljavuustutkimukseen, jonka ympäristökorvausjärjestelmä on velvoittanut viljelijän tekemään kerran viidessä vuodessa. On erittäin hyvä, jos fosforiasetus mahdollistaa peltolohkojen fosforiluvun hyödyntämisen. Tällä hetkellä P-luvut eivät ole olleet viranomaisten ja tutkimuksen käytössä. Vesiensuojelutoiminnan kustannustehokkuuden parantamiseksi P-lukuja tulee hyödyntää myös laajemmin vesiensuojelutoimenpiteiden kohdentamisessa.

Asetusluonnoksesta ei käy ilmi, mikä vaikuttavuus esitetyillä fosforirajoituksilla on arvioitu olevan mereen päätyviin ravinnevalumiin. Meren vähintään hyvän tilan saavuttaminen edellyttää määrällisten tavoitteiden nykyistä parempaa arviointia ja seurantaa sekä varsinaisten toimenpiteiden kohdentamista. Ravinnevalumista valtaosa tulee vesistöihin korkean P-luvun peltolohkoilta, joita on vain noin 10–20 % peltoalasta. Asetusluonnoksessa tavoite on määritelty yleispiirteisesti: ”Asetusehdotuksen tavoitteena on, että fosforikuormitus vesistöihin vähenee ja peltojen korkeimmat fosforipitoisuudet alenevat, kuitenkin siten, että samalla kasvien fosforintarve turvataan.” Fosforiasetuksen ympäristövaikutus tulee lisätä asetuksen muistioon. Starttifosforin käytön vaikutus erikoiskasvien viljelyssä selvitetään.

Varsinais-Suomen liitto

Kari Häkämies

Petra Määtänen